

SĂPTĂMÎNAL AL ROMÂNILOR DIN UNGARIA

Sîntem o „unealtă” a politicii mari

– Nu românii din Ungaria sînt tratați cu „aroganță și ostilitate” de către statul maghiar, ci doar persoana mea – a răspuns la întrebarea redacției *Foaia românească* Prea Sfințitul Sofronie, episcopul Bisericii Ortodoxe Române din Ungaria. (Discuția noastră nu s-a realizat în formă de interviu, deoarece în Postul Mare Prea Sfinția Sa nu acordă presei nici un interviu.)

Fiindcă majoritatea românilor din Ungaria cunoaște conținutul articolului din ziarul *Curierul Național* (apărut la 3 aprilie 2000) numai din presa maghiară, neapărat am dorit să se prezinte, să se publice și celelalte elemente care au contribuit la apariția unei scrieri răuvoitoare în care sînt atinse cîteva dintre cele mai grave probleme ale comunității noastre.

După reîntoarcerea sa în Ungaria, Prea Sfințitul Sofronie ne-a prezentat cîteva detalii despre ședința Fundației *Gojdu* din Sibiu, care s-a desfășurat în zilele de 30 martie – 1 aprilie. Fundația din Sibiu a fost înființată cu scopul de a încerca recuperarea averii fundației *Emanuil Gojdu*, marele mecenat macedoromân de la Budapesta, care și-a propus sprijinirea școlarizării tinerilor români ortodocși din Ungaria și Transilvania. De la cele discutate la ședința din Sibiu pînă la ceea ce a ajuns în presa bucureșteană este o cale tare lungă, întortocheată... Informațiile se mai modifică, se deformează: se scot sau se adaugă cîteva cuvinte, propoziții, mai apar într-un context greșit... PS Sofronie a fost solicitat de unii preoți din România să fie un fel de intermediator între Fundația *Gojdu* din Sibiu și statul maghiar, pentru ca aceasta să poată obține din partea Ungariei retrocedarea patrimoniului *Gojdu*.

Cum s-a ajuns de la această problemă la românii din Ungaria?

PS Sofronie a fost nevoit să explice la Sibiu, de ce nu se angajează la această sarcină de intermediar: a înșirat cîte și cîte ar fi de făcut pentru revigorarea comunității românești din Ungaria, mai ales că dominația sa nu de aceea a fost trimis în țara noastră ca să reprezinte interesele României, ci să învioreze viața spirituală și să oprească, să încetineze asimilarea românilor ortodocși de pe aceste meleaguri.

Cum au putut totuși să apară într-un ziar din România informații care sînt dăunătoare în primul rînd pentru noi, românii din Ungaria?

Iarăși am putut asista la o manipulație, la dovada că sîntem „unealtă” politicii mari și că statul român (țara-mamă) nici pînă la ora actuală nu simte nici o responsabilitate față de românii care din motive istorice trăiesc în afara hotarelor.

Precum ne-a atras atenția și PS Sofronie, nu trebuie să uităm că în România în acest an sînt alegeri locale și prezidențiale, iar diferitele partide și sfere de interes se folosesc de tot ceea ce le stă în putință. Dacă trebuie, atunci de un episcop, de o biserică sau de o întreagă comunitate.

Eva Iova

S-a pus întrebarea:

Ce români sîntem noi?

Cum s-ar cuveni să se manifeste românește un român din Ungaria? Cam în felul acesta poate fi formulată tema scrierii „*Ce români sîntem noi?*” semnată de Eva Iova în prima pagină a *Foii românești* de acum cîteva săptămîni. Am văzut acolo ilustrate și condamnate două dintre fenomenele comportamentului minoritar: așa-numita „rușine” de a se vorbi românește în prezența ungarilor și obiceiul de a se folosi numele românesc în formă ungurească.

Amîndouă sînt niște fenomene demult existente la noi. Ba, în ce privește sfiala de a vorbi românește, aceasta este caracteristică și pentru situațiile de comunicare dintre român și român. Apoi, într-o publicație din anul trecut, Ana Borbély ne atrage atenția că românii din diferite localități nu prea îndrăznesc să comunice românește unul cu altul nici în graiul lor local, de frică „să nu se facă de rușine” în fața celui alt...

Privite în lumina adevărului că cineva este român în măsura în care se poartă în spirit și prin mijloace de tip românesc, aceste fenomene sociologice, sociolingvistice – împreună cu altele – strică pozițiile și așa tot mai slabe ale identității românești de la noi. Ar trebui, deci să se facă ceva împotriva lor. Marea întrebare este însă: CUM?

Poate din părerile colective – ele, de altfel, sînt cerute de la cititori în scrierea sus-amintită – s-

ar putea schița o „strategie” potrivită.

Părerea mea are două fețe.

Prima se referă la modul cum n-ar trebui să tratăm fenomenele de felul acesta. Mă gîndesc la faptul că ori de cîte ori observăm la indivizii români sfiala („rușinea”) de a vorbi românește, lipsa de voință în ce privește autoperfecționarea în limba română, indiferența față de identitatea moștenită etc., ne mulțumim să înregistrăm aceste manifestări ale lor numai sub aspect psihic: sfiala ca sfială („rușinea” ca „rușine”), lipsa de voință ca o simplă stare volitivă ș.a.m.d. Ca și cum acesta ar fi – cum, bineînțeles, nu sînt – niște fapte umane absolut interioare, fără motivație din realitatea obiectivă. Numai așa se poate explica de ce se consideră la noi aproape unanim că ele pot fi înlăturate prin efecte verbale asupra indivizilor, lansîndu-se la adresa acestora („la sufletul” lor) anumite sfaturi binevoitoare: „să nu vă fie rușine (să vorbiți românește) ...”, „fiți români buni...”, „să urmați exemplul străbunilor...”, „să nu vă uitați limba maternă...”, „să învățați și să vorbiți cît mai mult românește...” ș.a. Fără îndoială, vorba bună poate avea efecte corecționale în situațiile simple, de toate zilele, ale comportamentului nostru. Dar ca atitudinea negativă a unei minorități față de limba și alte elemente ale identității sale să poată fi îndreptate numai prin în-

demnuri verbale directe către indivizi, aceasta este o imposibilitate, avînd în vedere complexitatea problemei. Cam așa, cum ar fi o minune dacă medicii ar reuși să vindece nervozitatea bolnavilor numai prin simplul sfat „nu vă enervați!”.

A doua față a părerii pe care am început să mi-o expun se referă la modul cum ar trebui să fie privite fenomenele minoritare dăunătoare și, mai ales, cum s-ar putea încerca înlăturarea lor.

Ca să judecăm corect așa-zisa „rușine” de a vorbi românește sau, de exemplu, lipsa voinței în ce privește folosirea numelui în formă românească, consider că e de ajuns să urmărim logica pe care o aplicăm în orice alte relații ale vieții umane, cînd de la constatarea unor fenomene la mai mulți indivizi ajungem la concluzia că „aici avem de a face cu o problemă socială” – și așa o și tratăm. Pentru a înțelege mai bine: dacă într-o țară sînt prea mulți cetățeni care „se tem de viitor”, acest pesimism nu mai poate fi considerat ca o simplă scădere a personalității cetățenilor în cauză; la un astfel de nivel de generalitate, teama de viitor se obiectivizează ca o boală de funcționare a structurii sociale (a domeniului economic, politic etc.), trăirea afectivă a sentimentului de teamă a cetățenilor fiind doar un simptom al acestei boli, pentru care – am putea spune – ei nici nu sînt de vină. Îmbunătățirea unei astfel de situații, desigur, nu se poate obține prin îmbărbătarea cetățenilor, „să nu aibă teamă de viitor”. Sînt neapărat necesare intervenții în structura socială.

Din toate acestea reiese cam ce doresc să spun în legătură cu tema noastră în discuție: sfiala („rușinea”) multor români de la noi de a se manifesta românește prin limbă sau prin alte forme nu este nici ea un fenomen pur individual, ci o întipăritură în psihicul lor a unor condiții sociale „bolnave”, neprielnice pentru existența minoritară normală. Prin urmare, pentru ca vorbirea în limba maternă sau folosirea numelui în formă românească să devină un act firesc la toți românii din țara noastră, avem de luptat în mod direct cu condițiile sociale care generează multipomenita „rușine” – și nu cu rușinea în sine.

Să concretizez această constatare.

(Continuare în pag. a 3-a)

„Apa trece...”

...pietrele rămîn”. Proverbul primește azi semnificație gravă, copleșitoare. Căci de cîteva săptămîni, rîurile ce vin din ținuturi îndepărtate aduc odată cu puhoiul de nestăvilit și vești cutremurătoare: pe Someș se apropie un val de apă intoxicată cu cianură; rîul Bodrog vine cu mare prăpăd; Crișurile s-au revărsat și atacă cu cote amenințătoare; Mureșul a făcut ravagii nemaipomenite. Apa ploilor abundente, îndelungate și apa provenită din topirea zăpezilor din munți s-a întovărășit împotriva omului, răzbuindu-se pentru delăsarea și indolența cu care a fost neglijată decenii la rînd. Oamenii din zonele periclitare nu cunosc nici odihna, nici liniștea, lucrînd zi și noapte, încercînd să salveze ce mai poate fi salvat.

Depresiunea Crișurilor este pe-

riclitată, dar aici și acum amenințarea apelor a pierdut din vehemență. Cotele sînt ridicate, albiile – pli-

ne-ochi, terenurile (rezervoarele) de inundație – încărcate. Se poate conta pe destinderea situației.

În imagine: Crișul Negru, podul de la Șercad, marți, 11 aprilie, ora 12.00.

CALENDAR ORTODOX

17 aprilie, luni – Cuv. Simeon și Acachie, episcopii, Avdela preotul și Adrian
18 aprilie, marți – Cuv. Ioan, ucenicul Sfântului Grigorie Decapolitul; Sf. Mc. Sava Gotul și Cosma episcopul
19 aprilie, miercuri – Cuv. Ioan de la Lavra Veche; Sf. Patnutie
20 aprilie, joi – Sf. Teotim, episcopul Tomisului; Cuv. Teodor Trihina; Sf. Ap. Zahau; Sf. Mc. Atanasie
21 aprilie, vineri – Sf. Sfințit Mc. Ianuarie episcopul; Sf. Mc. Alexandra împărăteasa
22 aprilie, sâmbătă – Cuv. Teodor Sicheotul; Sf. Ap. Natanael (Sâmbăta lui Lazăr-Pomenirea morților)
23 aprilie, duminică – (†) Sf. Mare Mc. Gheorghe, purtătorul de biruință și făcătorul de minuni

AGENDĂ

17 aprilie

1652 – s-a născut eroina orașului Muncacevo Zrínyi Ilona.

18 aprilie

1788 – grecii și macedoromânii din Budapesta hotărâsc ca să se despartă de sârbi, și să înființeze o biserică separată, unde limba liturgică va fi cea greacă. Acest document de înființare este semnat de 125 de familii greci și macedoromâne.

1955 – s-a stins din viață fizicianul german Albert Einstein, cea mai luminată minte de savant din toate timpurile. A fost distins cu Premiul Nobel pentru cercetările sale în domeniul luminii și nu pentru teoriile sale revoluționare.

19 aprilie

1882 – s-a stins din viață întemeietorul teoriei evoluționiste Charles Darwin.

20 aprilie

1839 – s-a născut regele României Carol I. A domnit între anii 1866–1914.

21 aprilie

1910 – s-a stins din viață scriitorul american Mark Twain.

22 aprilie

1850 – s-a născut poeta Veronica Micle. Ea este cunoscută în primul rând ca cea care a inspirat minunatele poezii de dragoste ale celui mai mare poet român, Mihai Eminescu. Poeta a fost fiica cizmarului Ilie Cîmpianu din Năsăud, luptător pașoptist în armata lui Avram Iancu.

1986 – s-a stins din viață, la Chicago, Mircea Eliade, scriitor, istoric al religiilor, distinsă personalitate a culturii mondiale.

23 aprilie

1937 – s-a născut Lucian Magdu, poet și regizor român din Ungaria.

La Pocei

Discutarea unor probleme de actualitate

– *Viața culturală din satul nostru a prosperat în mare măsură de când avem legături frățești cu localități din România, a apreciat Ioan Tanasi, președintele Uniunii Autogovernărilor Românești din județul Bihor, vicepreședintele Autogovernării pe Țară a Românilor din Ungaria la cea ședință din prima zi a lunii aprilie, de la Pocei, unde au fost invitați toți reprezentanții autogovernărilor românești din Bihor. Întâlnirea a avut ca scop principal discutarea problemelor legate de viața de toate zilele a minorității române, asigurarea drepturilor de minoritar, integrarea în structurile europene, relațiile transfrontaliere, posibilitățile de concurs ale minorităților ș.a. Pentru dezbaterile acestor teme au fost invitați mai mulți specialiști, ca deputatul parlamentar Lăyer József, vicepreședintele Comisiei parlamentare pentru Drepturile Omului, Minorități și Culte, Molnár Márton, directorul Fundației Publice pentru Minorități Naționale și Etnice, o delegație condusă de Vasile Budeu, primarul localității Budureasa, din partea ATRU, președintele Traian Cresta, șeful de oficiu Tiberiu Iuhas și curatorul Gheorghe Marc.*

În județul Bihor s-au înființat la ultimele alegeri șapte autogovernări românești: la Jaca, Apateu, Săcal,

Vecherd, Bedeu și Pocei. Cele mai multe sate au deja legături frățești cu localități din România. Acestea vor fi foarte utile, a considerat domnul Lăyer, atunci când și în această zonă

mânia, printre primele întrebări care i se pun este și cea referitoare la reprezentanța în parlament a minorităților din Ungaria. Deputatul Bihorului a subliniat clar că la ora actuală, în

togovernări din județul Bihor să aibă și un for la nivel județean. Această autogovernare județeană ar fi de folos în primul rând în asigurarea fondurilor necesare pentru reprezentanțele locale.

Directorul Fundației Publice pentru Minorități Molnár Márton a explicat celor prezenți că Fundația este foarte severă în sprijinirea cererilor înaintate, fiindcă aici se decide despre distribuirea unor bani publici și la primul semn „suspicios” dosarul de concurs este respins. În anul 2000, Fundația Publică dispune de 550 de milioane de forinți, dintre care 220 de milioane se asigură pentru presa scrisă a minorităților. Molnár a atras atenția că etnobusiness-ul este nu numai o „afacere foarte bună” pentru unii, ci chiar mai mult, un act delict, fiindcă se fură din banii impozitelor. Curatorul Fundației și-a ținut prima ședință din acest an în ziua de 6 aprilie, iar concursul de burse pentru elevii și studenții de minoritate va fi lansat în luna mai al acestui an.

La întâlnire Pocei, președintele Ioan Tanasi a invitat și primarul localității, reprezentanții poliției, ai oficiului muncii și justiției, care au informat românii din Bihor despre probleme actuale care ating și minoritatea noastră.

Eva Iova

În imagine (din stînga): Lăyer József, Ioan Tanasi, Traian Cresta și Molnár Márton

de est a țării se va înființa o euroregiune, care va cuprinde cîte trei județe din Ungaria și România. Astfel, și aceste localități mici cu populație mixtă vor putea primi subvenții din fonduri PHARE. Lăyer a amintit că la orice întâlnire la care participă în Ro-

Ungaria nu există nici cea mai mică voință politică pentru rezolvarea problemei.

La ședința de la Pocei s-a amintit și despre necesitatea, în viitor, a formării unor autogovernări la nivel județean, adică, de ex., cele șapte au-

A fost odată ca niciodată... și va fi din nou...

Concurs de povești la Bichișciaba

– Ziarul „Békés Megyei Nap” relatează în mod corect și rapid despre actualitățile din viața românilor din Ungaria, și în special despre activitățile Autogovernării Românești din Bichișciaba – a declarat președintele Gheorghe Gros, la ședința care a avut loc în deplasare, în ziua de 5 aprilie. Reprezentanții românilor din Ciaba s-au întâlnit de această dată în redacția ziarului județean BÉKÉS MEGYEI NAP, unde au avut și o întrevedere cu redactorul șef dr. Kóváry E. Péter. Conducătorul ziarului a prezentat în linii mari felul cum funcționează azi presa scrisă, cît de important este ca informația să ajungă cît mai repede la cititor, cum se străduiesc ca scrierile care apar să fie cît se poate de corecte și obiective, și că în redacția lor ziaristul nu poate fi părtinitor cu nici o organizație, cu nici un partid politic. Redactorul șef a mai vorbit despre faptul cît de importante sînt reclamele în buna funcționare a unui ziar.

În continuarea ședinței, membrii autogovernării cebane au discutat despre cea mai importantă acțiune, care are deja o tradiție de mai mulți ani: concursul de povești organizat

pentru elevii români din Ungaria. Acest concurs va avea loc în acest an în Casa de povești din Bichișciaba, în ziua de 6 mai. Vor fi invitate toate șco-

la concursul de povești sînt rugați să și deseneze momente din povestea lor preferată. Gheorghe Gurzău, organizatorul principal al manifestării se

lile unde se predă limba română, dar organizatorii vor acorda o atenție deosebită și acelor copii români, care trăiesc în localități unde nu este școală românească. Copiii care vor participa

preocupă de pe acum cu gîndul ca la anul acest concurs să se întregască și cu un concurs de scriere a poeziilor și nuvelelor. Dacă se vor aduna mai multe lucrări reușite, cebanii plănuiesc

să scoată și un volum care va conține aceste creații. Tiberiu Iuhas a propus ca la anul să fie invitați la concursul de povești și copiii grădinițelor românești.

La ședința Autogovernării Românești din Bichișciaba a participat și președintele Autogovernării pe Țară a Românilor din Ungaria Traian Cresta, care a informat că nu peste mult se va rezolva problema tinerilor care vor să dea examen de stat la limba română. Există promisiuni, a spus Cresta, că Ministerul Învățămîntului va achita cheltuielile de cumpărare a dreptului de acreditare pentru cele 13 minorități. Președintele ATRU a mai declarat că forul pe țară dorește să preia la anul trei instituții românești: redacția „Foia românească”, institutul de cercetări și biblioteca de bază din Giula.

Ultima temă discutată la ședința de miercuri a fost aprecierea declarațiilor făcute de Episcopul Sofronie în presa română. Cebanii au fost de părere că președintele ATRU s-a declarat corect în ziarele maghiare, unde a dezmințit informațiile apărute în „Curierul românesc” și a apărat sistemul autogovernărilor minoritare. - va/va -

Din activitatea Autogovernării Minoritare Române din Aletea

În acest an, ședințele Autogovernării Minoritare Române din Aletea s-au ocupat de cîteva probleme majore din viața românilor aleteni. Pe primul loc trebuie consemnat un succes considerabil: după ce în ultimii ani cimitirul românesc a fost primenit, curățat de buruieni și îngrijit de localnici prin multă muncă, a fost refăcută și casa mortuară. Recent s-a putut realiza și frigidiferul unde pot fi păstrate două sicrie. Cincizeci la sută din cheltuieli, peste 160.000 ft au provenit din donațiile locuitorilor, 20.000 ft a oferit Episcopia,

restul sumei a fost asigurat de Autogovernare.

Analizînd munca depusă pînă acum, președintele dr. Ioan Sălăjan a apreciat activitatea echipei de dansuri populare a păstrătorilor de tradiții, care s-a transformat la sfîrșitul anului trecut, devenind Asociația de păstrare a tradițiilor. În circumstanțele actuale, Asociația condusă de însușleșitul Petru Sabău are mari probleme financiare, și nici raportul cu echipa „Gheorghe Turle” a tinerilor dansatori nu este corespunzător. Pe de altă parte, Asociația își asumă o muncă variată, multila-

terală, cum a fost balul românesc din acest an. Cheltuielile și pregătirea acestuia a rămas în întregime pe seama Asociației. Pe de altă parte, Asociația s-a adresat Autogovernării cu solicitarea să sprijine inițiativa ca obiectele-cadou, premiile, diplomele, costumele populare ale echipei și alte obiecte – care la ora actuală sînt încă la Căminul cultural (dat fiind că echipa de păstrare a tradițiilor fusese o formație a Căminului cultural) – să ajungă în proprietatea Asociației, ca urmasă legitimă.

Multe griji înseamnă pentru Autogu-

vernarea Minoritară și situația nereglementată a școlii românești. Soluția definitivă încă nu se conturează. Membrii Autogovernării și ai Asociației solicită în orice caz menținerea școlii.

Consfătuirile din acest an au dovedit că la Aletea sînt încă multe probleme care trebuie rezolvate, dar sînt încă mulți oameni de bună credință și bunăvoință, pentru care soluționarea acestor probleme grave este o cauză de suflet, pentru care nu se precupețesc nici forțe, nici timp.

K. Topa

S-a pus întrebarea:

Ce români sîntem noi?

(Urmare din pag. întâi)

A vorbi românește între unguri

E cu totul adevărat (constată și Eva Iova în scrierea care m-a inspirat) că în Ungaria de azi, a vorbi românește între unguri nu înseamnă un risc, nu atrage neplăceri serioase, necum atrocități. Nu se poate nega însă că pentru o astfel de manifestare etnică climatul nici nu este absolut normal. Românul de aici încă mai este apăsător de convingerea (experiență?) că o bună parte a societății ungare îi categorizează pe români (oriunde trăiesc ei) printre ființele umane vinovate pentru multe necazuri pe care le-a suferit pînă acum poporul maghiar. Această convingere a creat totdeauna – și continuă să creeze – la românii din Ungaria tot felul de inhibiții în privința comportamentului după tradiții românești. Cui îi place să fie văzut de mulți și de multe ori cu priviri piezișe, ca reprezentant al unui popor „vinovat”? De aceea, ca să nu fie văzuți în felul acesta, mulți dintre noi „se ascund”, evitînd orice semn – de exemplu, vorbirea în limba română – după care s-ar putea recunoaște că ei sînt români. Din partea mediului unguresc nu e vorba de o respingere expresivă (de obicei nu se fac nici măcar observații), iar din partea românului nu înseamnă o prea mare durere sufletească faptul că în situația respectivă împrejurările îl îndeamnă să nu vorbească românește. Pentru el este mai mult o stare sufletească, cu conținutul de „nu mi s-ar întîmpla nimic deosebit dacă aș vorbi în limba de acasă, dar nu-mi lipsește să se uite alții la mine... așa și-așa”. În sfîrșit, de a vorbi românește între unguri, eu văd mai degrabă această tactică omenească a indivizilor de a cîștiga, într-o anumită situație, pacea deplină din jurul lor. Nu o stare de rușine propriu-zisă.

E clar că dispariția stării de inhibiție, în urma căreia românul evită deseori să se manifeste în stil românesc, depinde de dezvoltarea toleranței la concetățenii noștri unguri. S-ar putea spune că însăși cheia soluției este în mîna societății ungare, în evoluția ei. (Deși, odată n-ar strica să se demonstreze că și noi, minoritatea română, am avea o contribuție la formarea unei toleranțe mai mari a opiniei publice ungare.)

Am greși dacă am crede că orice piedică în calea exercitării identității românești de la noi se datorește scăderilor societății ungare. Există exemple care arată că nici (micro) societatea noastră română nu e scutită de niște boli grave, generatoare de sfială, de lipsă de voință în folosirea limbii și a altor semne românești. E știut că mai sînt printre noi și români pe care nici prezența unguirilor nu-i oprește să vorbească între ei românește. Cine îi cunoaște, știe că la ei conștiința de român este la un așa grad – datorită ori tradițiilor puternice din familie, rudenie, ori convingerii obținute pe anumite căi despre valorile românești – că rezistă ușor oricărei reacții negative (reale sau numai presupuse) venită dinspre mediul unguresc. Acest exemplu mi se pare convingător cînd căutăm modul de înlăturare a fenomenelor subiective (în aparență: numai subiective) care împiedică manifestarea indivizilor după tradiții românești. Adică: tot ce numim „rușine”, „lipsă de voință”, „indiferență” referitoare la românitatea noastră ar putea fi înlăturate cu siguranță prin întărirea conștiinței naționale pe bază de cunoștințe și sentimente. Faptul că de această posibilitate încă nu ne-am folosit aproape deloc (ce e drept, și din unele motive care ne pot scuza) este o mare scădere, o slăbiciune, („boală”) a societății noastre românești. Cu aceasta trebuie să se lupte cel care vrea să dispară mult-pomenita „rușine” de a vorbi românește și alte fenomene periculoase. Un progres oricît de mic pe calea dezvoltării conștiinței de român ar valora mai mult decît apelurile cu care, pînă acum,

am considerat că ni s-ar putea rezolva problemele.

Dacă ne gîndim că românul de la noi nu întotdeauna e dispus să se exprime românește – sau n-o face cu plăcere – nici cînd comunică cu alți români, trebuie să vedem în dosul acestui fenomen și o problemă fundamentală a societății noastre. Și anume: (aceea cunoscută de noi toți) că, dintr-o mulțime de motive, comunitatea noastră încă n-a reușit ca membrii ei să atingă un nivel acceptabil de cunoaștere a limbii române. Majoritatea românilor nu e în stare să se exprime românește fără să se blocheze mereu, căutînd cuvintele potrivite sau fără „să se încurce” în frazele pe care intenționează să le formuleze. Pentru mulți, o astfel de vorbire este un adevărat chin. Individul știe că s-ar aștepta din partea lui un nivel de exprimare curentă, de aceea se teme permanent că nu va reuși să facă față. Nici de data aceasta nu trebuie să intervenim împotriva fricii de exprimare, ci pentru creșterea nivelului de conștientizare a limbii de către societate (înainte de toate de către învățămîntul școlar). Orice lipsă de voință sau teamă în legătură cu folosirea limbii materne va dispărea numai atunci, dacă indivizii vor avea capacitatea de a se putea exprima în această limbă despre orice, în orice situație și în mod curent.

A ne folosi numele în formă românească

Este o temă tipic minoritară. Pînă cînd folosirea limbii materne rămîne treaba noastră internă, modul de folosire a numelui are importanță și în relațiile cu majoritatea maghiară.

Să precizăm două fapte importante. Fiind limba maghiară o limbă cu trăsături extrem de puternice în menținerea identității sale, în Ungaria a muncit întotdeauna reflexul de a apropia cît se poate de mult fonetismul cuvintelor străine la cel al cuvintelor ungurești. Așa se explică de ce strămoșii noștri la stabilirea lor pe locurile de azi (în sec. al XVIII-lea) au fost înregistrați cu nume românești în haină ungurească: Árgyelán, Netye, Fretyán... (Cine ar căuta intenții politice în acest procedeu, să ia în considerare că în secolele trecute și scriitorii sau alte personalități au fost botezați după regulile ungurești: Jules Verne a devenit „Verne Gyula”, Nikolai Gogol a fost scris „Gógoly Miklós”...)

Al doilea fapt: strămoșii noștri și toate generațiile de atunci s-au obișnuit cu forma ungurească a numelui lor. Nici noi, cei de azi, nu vedem nimic străin în el, îl simțim cu totul al nostru și în forma aceasta.

Dacă azi se face caz din forma numelui, aceasta se datorește faptului că sîntem organizați în structură de minoritate, avem o viață publică românească (în liniile ei principale) și, deci, s-ar cuveni ca cei care participă la aceasta să demonstreze și prin numele lor că sînt români.

Părerea mea este că trebuie să se schițeze o regulă morală și în atitudinea noastră onomastică. Cel mai firesc ar fi să stea la baza acesteia tradițiile de pînă acum. Știm bine că în tot cursul istoriei noastre pe aceste meleaguri ne-am folosit numele după legile stilistice, corect, în funcție de situațiile în care ne identificăm. În situațiile de tip românesc (biserica, școala etc.) ne-am numit cu pronunție și scriere românească (Ardelean, Netea...), iar în cele de contact cu societatea de limbă maghiară am aplicat forma ungurească. Să continuăm această tradiție, ceea ce înseamnă să se pretindă „cu putere de regulă” ca cei care apar în viața publică minoritară, în calitate de personalități ale românimii, să-și folosească numele în formă românească (cu condiția că numele lor a avut vreodată o astfel de formă).

Mihai Cozma (Seghedin)

„Cruce sfîntă, părăsită...”

A fost odată, ca niciodată, în timpuri îndepărtate, cînd oamenii erau drepti și blînzi, lîngă o margine de drum, o cruce sfîntă. Aco-perișul ei o ferea de ploi, de ger și de vînt. Credincioșii îngenunchiau în fața ei, cerîndu-i milă și împăcare. La poalele ei creșteau flori. Iar plopul din spatele ei, înălțîndu-se spre cer, îi dădea umbră, ferind-o de razele dogoritoare ale soarelui. Așa stătea ea zile și nopți de-a rîndul. Dar, au trecut ani și ani de-atunci. Timpul s-a scurs. Creștinii se închinau tot mai rar, iar într-o zi au părăsit-o pentru totdeauna. De atunci, crucea stă singuratică, uitată, aplecată. Azi oamenii trec pe lîngă ea și nimeni n-o îndreaptă, nimeni nu-și mai ridică pălăria în fața ei și nimeni nu i se mai închină zicînd „Doamne feri-ne de rău!” Doar un singur călător și-a oprit privirea asupra ei și durerea care l-a cuprins a dat naștere unei cîntări. Crucea a murit – doar cîntarea este vie.

Și a fost odată, la marginea drumului din cimitirul mare românesc, o capelă mică, cu stîlpi ornamentați, cu o ușă grea din stejar, cu un acoperiș roșu, cu pereți galbeni, curățai, umbrîți de stejari, îngrijită de oameni ai căror decedați iubiți se odihnesc pe veci în pămîntul sfînt din jurul ei. În mica încăpă, cei rămași în viață mîngiau, pentru ultima dată, mîna celui care pleca, aici au ros-

tit pentru a nu știu cîta oară „te iubim, rămîi cu noi!”, și tot aici lacrimile vărsate încercuiau să ușureze durerea. Capela era mică, însă prospețimea ei sugerea speranța că nu-i totul pierdut, că „dincolo” e pace și iubire veșnică.

Dar, vai, timpul a trecut, și azi cei îndurerăți nu-și mai ridică privirile în sus, nu mai văd cum pereții se destramă, că acoperișul se dărîmă, că stîlpii sînt roși de vreme, că țiglele cad, iar vîntul bîntuie printre crăpăturile zidului. Că cei îndurerăți nu văd toate astea – e firesc, căci privirea lor este îndreptată spre chipul de care se despart. Că nu văd acest lucru creștinii – e de iertat, căci ei împărtășesc durerea. Că nu văd nici „oamenii lui Dumnezeu” – e ușor de înțeles, căci lumina ochilor lor este umbrîită de luciul marmurei negre. Dar că nu vedem nici noi, nici unul din creștinii din orașul mare românesc toate astea – e de-a dreptul dureros. Că nu mai știm ce este sfînt, că nu mai recunoaștem ce este important pentru noi, că nu mai recunoaștem ce este cu adevărat al nostru – e strigător la cer. Pînă cînd cei uniți în Oastea Domnului cîntă măcar cu jale despre crucea părăsită, noi sîntem muți, am devenit oameni ce și-au pierdut vîzul, auzul, cuvintele, cîntecul, respectul, rădăcinile... și identitatea.

Ana Hoțopan

Adevărul

Anul 2000 fiind așa, rotund ca cifră, am așteptat să fie mai curat, cum așteaptă pămînteanul la fiecare început de an, de cînd e pe lume, de cînd numără zilele.

Am așteptat ca în 2000 albul să fie mai alb, negrul să fie mai negru și ce e colorat să fie mai viu colorat. Am așteptat ca zăpada să fie zăpadă, gheața – gheață, apa așa cum este – apă limpede, curată. Iar omul să fie mai om.

Dar nu așa s-a întîmplat – din contră.

Apa e tulbure, periculoasă, otrăvită și atacă atît de înverșunat, cum numai rareori o face. Zăpada nu e albă ca spuma, nu știu cum și cînd se topește ca o mocirlă. Iar negrul e murdar, fără contur sau nuanțe. Cît despre culori, să nici nu mai vorbim.

Nu știm dacă prietenul e încă prieten sau dușmanul tot mai înrăit se poartă. Iar omul e mai josnic de cum a fost. Totul e cu susu-n jos: lucrurile în loc de a se clarifica, s-au încîlcit și mai rău. Groznii este și mai groznic. Se pare că Adevărul nu mai e adevăr și libertatea... o căutăm așa „ca pasărea încurcată printre firele de telegraf”. Iar acum, cînd iarba încolțește și soarele e mai blînd, dorim libertatea și adevărul... e slăbiciunea noastră. Și de 1967 de ani tot mai așteptăm...

Șt. Oroian

Surprize, surprize

Îndrăgita emisiune a Televiziunii Române împlinește visele cele mai tainice ale oamenilor. Punctele culminante ale programului sînt reîntîlnirile între persoane plecate din România cu mulți ani în urmă și familiile rămașe în țară. „Surprizele” doresc să schimbe în bine viața multor oameni... de aceea apelează și la sprijinul românilor din Ungaria, pentru ca ei să devină parteneri, ajutînd în realizarea viselor care altfel, par, imposibil de realizat.

În cazul în care aveți cunoștință de existența unor oameni care nu și-au revăzut familia sau rudele din România de mulți ani și au un motiv serios pentru care nu au făcut-o, puteți deveni „complicele” organizatorilor emisiunii „Surprize, surprize”, sunînd la nu-

merele de telefoane: 00-40-1/231-53-58 și 00-40-1/231-53-60. Puteți trimite mesaj la adresa de e-mail: surprize@bimos.ro.

Organizatorii au solicitat din partea Redacției Foii românești să le ajute aflarea acelor oameni, care cunosc și pot povesti cazuri impresionante. Celor care doresc să-și regăsească familia în cadrul programului televizat și vor să-și păstreze anonimatul, aceluia, producătorii le vor achita cheltuielile de drum și cazarea la București.

Sărbătoarea științei românești la Giula

În toamna anului trecut, românii din Ungaria au putut face cunoștință cu istoria poporului român. Continuînd șirul acestui curs de perfecționare pentru profesori, studenți și toți cei interesați, în ziua de 15 aprilie la sediul Uniunii Culturale a Românilor din Ungaria (Giula, str. Gh. Doja nr. 8) va avea loc sărbătoarea științei românești. Profesorul Cornel Munteanu din Baia Mare ne va introduce în cele mai importante perioade ale științei românești, iar profesorul Mihai Cozma din Seghedin ne va prezenta termenii speciali din acest domeniu. În orele de după-masă, cei interesați se vor întîlni cu primul și pînă la ora actuală singurul astronaut român Dumitru Prunariu, care a ieșit în cosmos în ziua de 14 mai 1981.

Seara va avea loc un program-surpriză.

RECTIFICARE

La cererea doamnei Ana Oros Simon, șefa Departamentului pentru Minorități din cadrul Ministerului de Învățămînt concretizăm informația care a apărut în articolul „O, tu SCUMPĂ școală” (Foaia românească, nr. 14., p. 1.), din care a putut fi interpretat greșit cum că cineva din partea Ministerului de Învățămînt ar fi spus că „românii din Ungaria să nu se plîngă fiindcă nici unguirilor din România nu le este mai bine”. Primarul din Săcal a primit această observație din partea unui conducător al Oficiului pentru Minorități Naționale și Etnice.

Eminescu a fost sărbătorit și la Aletea

Deși zilnic trebuie să se lupte cu diferite greutăți (financiare sau cu caracter educativ), profesorii și elevii școlii românești din Aletea au hotărât să cinstească și ei, după posibilitățile lor, aniversarea nașterii poetului național român Mihai Eminescu. În ziua de 6 aprilie s-a organizat un concurs de recitare, la care s-au înscris 18 copii. Clasele din cursul inferior au fost reprezentate de 8 elevi, iar cursul superior de 10 elevi. Printre poeziile preferate ale copiilor s-au aflat cele cu titlul: „Somnoroase păsărele”, „Și dacă...”, ...

În pauză, în timp ce juriul alcătuit din profesorii școlii (juriul a fost condus de directorul Ioan Pap) au apreciat pregătirea concurenților, copiii au cântat romanțe pe versurile lui Mihai Eminescu.

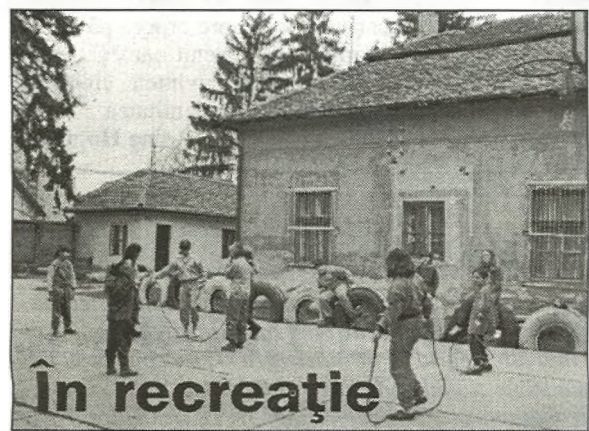

Concursul de recitare s-a încheiat cu următorul rezultat:

Clasele 1-4: 1. Beata Ruja, 2. Judit Mesaroș, 3. Estera Cercea.

Clasele 5-8: 1. Iulia Hőgyes, 2. Hermina Balog, 3. Mihai Sabău.

Printre copiii din Aletea s-a lansat și un concurs de desen. Trei elevi au desenat portretul lui Eminescu (Gheorghe Otlăcan, Ștefan Balog, Gheorghe Emenet). Toți trei au fost premiați cu cărți și volume de poezii.

Într-o zi de vineri, după-masă am făcut o scurtă vizită la școala românească din Bătania. Am întâlnit-o pe doamna directoare **Ivona Figuli** care m-a informat că copii școlii românești din Bătania au câștigat la concursul orașenesc organizat în cinstea mileniului în mai multe categorii. A intrat în finala județeană corul și dansatorii, personal **David Albert** și **Ancuța Faur** la recital. (În fotografie un grup de copii în recreație.)

La începutul acestui an, spre bucuria noastră, iarăși a pornit cultivarea dansului popular în cadrul Liceului „N. Bălcescu” din Giula. Elevii sînt instruiți de maestrul coreograf **Florea Crișu**, ajutat de profesorul **Ioan Ruja**. Maestrul se întâlnește o dată pe lună cu tinerii noștri, în celelalte săptămîni profesorul Ruja e responsabil pentru repetiții. Trebuie să amintim că această activitate este sponsorizată de ATRU.

Glume, glume...

Floricuța, o fetiță de patru ani, stă la masă, foarte serioasă, și scrie. Sora ei o întreabă:

- Ce faci tu acolo?
- Îi scriu o scrisoare lui Dănuț!
- Dar cum scrii tu o scrisoare, dacă nu cunoști literele?
- Ce contează! Nici Dănuț nu le știe!

Elevii clasei întâi au avut de desenat acasă un șoricel. A doua zi, Fănică arată doamnei învățătoare foaia din caiet, albă.

- Tu de ce n-ai desenat?
- Am desenat un șoricel atît de frumos, încît părea adevărat.
- Și...?
- Și l-a mîncat pisica!

- Carmen, de ce stai cu ochii închiși în fața oglinzii?
- Sînt curioasă să știu cum arăt cînd dorm.

Păcală și Tîndală

La vînătoare

Păcală și Tîndală s-au dus odată la vînătoare. Nimerind într-o pădure, se cam îndepărtase unul de altul și Tîndală, pe neprins de veste, se pomeni în brațele unui urs.

- Măi Păcală, răzni el, am prins un pui de urs!
- Adă-l încoace!
- Dar nu pot!
- Atunci lasă-l!
- L-aș lăsa eu, dar vezi că nu mă lasă el pe mine!

El crede

Într-o zi Păcală ducea un porc să-l vîndă la tîrg. Pe drum nu știu ce-i vine porcului că nu voia nici în ruptul capului să meargă înainte. Trage Păcală, încoace, trage încolo, înjură dar porcul să se miște: neam!

Văzînd că nu o poate scoate la capăt cu animalul, îi veni lui Păcală o idee.

Începu să se învîrtească în jurul animalului și, luîndu-l apoi de frînghie, porni la drum. De astă dată porcul îi urmă supus. Pe drum se întîlni cu Tîndală, care-l întreabă:

- Dar unde duci porcul, Păcală?
- Vorbește mai încet, răspunse Păcală în șoaptă, el crede că-l duc înapoi acasă!

Cîte două animale...

Din fiecare proverb de mai jos lipsesc cîte două nume de animale. Care sînt acestea? Scrieți numele lor deasupra liniilor.

1. latră, merge.
2. Face din
3. Cînd nu-i acasă joacă pe masă.
4. la nu scoate ochii.
5. Ce naște din mîncîncă.
6. în piele de

Dezlegare:

1. cîinii, ursul; 2. tînjă, armăsar; 3. pisica, șoarec; 4. corb, corb; 5. pisică, șoarec; 6. lup, oaie

Țesături din grădiniță

La grădinița de copii din Apatu, copilașii au multe jucării și își pot petrece timpul așa cum le place. Dar jocurile au deseori serioase consecințe educative, dacă jocul este îmbinat cu anumite îndelniciri practice. Astfel, îndrumați de educatoarea Argela Varga Szakadati, copilașii învață țesutul la un mic război de țesut, anume pentru copii.

Iată-i în imagine pe cei mai mici copilași ai grădiniței, ocupîndu-se cu țesutul, jucînd „de-a țesutul”.

V. J.

Galeria copiilor

Desen de Petru Ardelean (clasa întâi)

Scriu numai în zilele de iarnă

Unchiul meu, Vasile Poiendan, este cunoscut în sat ca un bun credincios. Sensibil la problemele și viața concetățenilor săi, el se bucură de respectul și prestigiul acestora. Felul lui de a fi avînd umor și dragoste de viață ieșite din

comun, îl face să fie apropiat atît de cei mari, cît și de cei mici. Puțini știu însă că pasiunea sa este de a așterne pe hîrtie vechile obiceiuri din sat și că marea lui dragoste este de a scrie versuri.

a descrie amănunțit vechile obiceiuri care se practicau încă în copilăria și tinerețea mea. Am notat obiceiul „la călcatul de fuioare”, „fujitul”, „sărbătoarea Paștelui”, „nunta la Micherechi” și multe alte obiceiuri care au dispărut de tot sau sînt pe cale de dispariție. Poate odată și odată tinerii noștri se vor interesa din nou de trecutul lor, și atunci le va fi de mare folos.

– De multe ori s-a întîmplat, cu ocazia unor sărbători, să se recite în biserică poeziile cu temă religioasă. Cum au fost primite acestea?

– Vă mărturisesc sincer că atît sinodul, cît și credincioșii le-au primit cu mare drag. Cumva le simțeau de-ale lor și în felul acesta, chiar și sărbătoarea primea un caracter mai familiar, mai local, poate chiar mai „micherechean”. Se întîmplă și azi să mă mai întrebă cîte-unul dintre credincioși: „Lică, cînd mai scrii versuri că tare mult îmi mai place să le ascult”.

– Bănuiesc că le satisfaceți dorința. Acum sînteți pensionar, acest fapt înseamnă că aveți cu ceva mai mult timp pentru scris. Așa este?

– Din păcate, nu. Deși, în aparență sînt mai liber, în realitate sînt foarte ocupat. Și azi am lucrat în sere. Am cules castraveți. Cînd intru în casă, sînt rupt de oboseală. Deși, pot să spun că azi „casele de serii” sînt mai moderne, mai confortabile. Însă munca în folii, cum le spunem noi, tot muncă grea a rămas. Și, aici, în sat toți cei care

mai pot să lucreze, cît de cît își fac sere. Pot să spun că foliile ne-au intrat în sînge, sînt partea vieții noastre. În astfel de împrejurări scriu numai în zilele de iarnă, cînd nu prea avem ce face pe afară.

– Vorbiți și scrieți într-o limbă română îngrijită, apropiată de cea literară. Cînd și cum v-ați însușit aceste cunoștințe?

– Acasă și cu oamenii din sat vorbim în graiul nostru local, dar pe vremuri, cînd eu am umblat la școală, am învățat numai în românește literară. Pot să spun că atît școala, cît, mai ales, biserica ne-a ajutat foarte mult să putem să ne exprimăm mai îngrijit în limba română. Apoi, am fost abonați de la început la Foaia românească, pe care o primim și azi săptămînal și pe care o răsfoim cu plăcere. Cred că ne-a ajutat mult și radioul, și mai tîrziu, și televizorul în menținerea cunoștințelor. Emisiunile în limba română ale televiziunii și ale Radiodifuziunii Maghiare sînt urmărite de mine și de săteni cu mare interes.

Ana Hoțopan

Tu, fată!

Pe o laviță lăsată
Șede o fată - îngîndurată.
Dar cînd era s-o întreb,
leșeau lacrimi din ochi.

– Nu fii, fată, supărată
Că doar ai mamă și tată!
Uă drăguțu te-o lăsat,
Dă nu mai vii sara-nsat?

– Bine de tine, flăcău,
Că ești tare ca și-un smău.
Badea-i dus la cătănie,
Nici o carte nu-mi mai scrie.

– Lasă-l focului de viu,
Mort să-l vezi, numa-n sicriu!
Cîți au mers la cătănie
Au uitat de-a lor Mărie!

Vino, fii mireasa mea,
N-ai frică de maică-ta,
Că nu va sta-ncontra ta,
Că să fii mireasa mea!

Vasile Poiendan

Domnul profesor ambiționează activitatea și succesele viitoare

O dată pe săptămîină sosește de la Oradea la Apateu Gheorghe David, directorul Inspectoratului județean Bihor. Domnul profesor – căci așa îl numește toată lumea – conduce corul mixt de aici.

Situația actuală a fost precedată de niște circumstanțe care s-au creat pe la începutul anilor nouăzeci. Atunci, după schimbarea regimului, cînd oamenii au început să-și regăsească credința, cînd oamenii au început să meargă tot mai mult la biserică. Iar preotul sosit în sat a constatat că și după slujbă oamenii rămîn și cîntă cu plăcere împreună. Atunci și așa s-a înființat din nou corul mixt. Iar părintele Origen Sabău și-a dat seama că grupul de cîntăreți este capabil de performanțe mai serioase, dacă ar fi îndrumat de un specialist care i-ar învăța. Așadar, l-a rugat pe domnul profesor David, care predă cursuri de compoziție la universitatea din Oradea (și pe lîngă activitatea de conducere a inspectoratului mai este și compozitor) să ajute munca apatenilor.

Naveta de la Oradea nu e deloc simplă, fiindcă trecerea frontierei și capriciile vremii pun omul la serioasă încercare și pretind multă perseverență. Cu atît mai lăudabilă inițiativa – și asta o știu și membrii corului. Iar în urma muncii comune consecutive, în ultimul timp se pot constata schimbări pozitive considerabile în viața și activitatea formației vocale. Pe lîngă cîntecele interpretate la unison, tot mai dese sînt cele cîntate pe mai multe voci. Faptul în sine e cu atît mai lăudabil, cu cît membrii formației nu au în prealabil o pregătire muzicală temeinică. Specialistul, recunoscînd aceste limite, trece cu tact peste ale, învățîndu-i pe oameni cum să cînte frumos, îndemnîndu-i – și din ce în ce mai des – la interpretarea unor compoziții cît mai pretențioase. Ca atare, corul din Apateu are azi în repertoriu cîntece populare, cîntări bisericești și compoziții corale. Iar nivelul de interpretare laudă munca conștientă a maestrului.

În ultimul timp, corul a evoluat nu numai la Săcal, ci și în altă parte. De fiecare dată, ocazia evoluției a determinat întocmirea repertoriului, repertoriu care cuprinde atît cîntece în limba maghiară, cît și română.

Activitatea corului este sprijinită de Asociația Românilor din Apateu, care asigură coriștilor hainele și mijloacele necesare spectacolului sau turneului. Fondurile financiare necesare mai sînt completate și prin bani obținuți în urma înaintării unor dosare de concurs.

Domnul profesor și-a exprimat în repetate rînduri satisfacția față de atitudinea membrilor corului, care o dată pe săptămîină, după orele de muncă, rezervă o parte a timpului lor liber acestor repetiții, cu alte cuvinte: cîntatului în comun. Fiindcă repetițiile oferă ocazii plăcute de petrecere, de distracție, de împrietenire și de discuții, dar ele înseamnă, totuși, în primul rînd, ocazii de repetiție, deci de muncă perseverentă atît pentru coriști, cît și pentru dirijorul lor, care ar dori ca în viitor numărul membrilor corului să sporească. Mai ales de bărbați cu voci bune ar fi mare nevoie, precum ar fi de dorit și creșterea numărului de voci tinere.

Cînd, recent, membrii corului i-au mulțumit profesorului Gheorghe David, conducătorului lor, munca inimoasă, l-au rugat să mai conducă multă vreme formația lor vocală. Iar acum, fiindcă deja cunoaște formația și capacitățile lor vocale, l-au rugat să le compună o astfel de partitură, pe care ei ar putea s-o învețe și s-o interpreteze în mod convenit. Domnul profesor le-a promis acest lucru, dorind ca și în acest fel să ambiționeze activitatea și succesele viitoare.

Vmirjáncki J.

Adiere de primăvară

Dragostea de limba română m-a determinat să învăț această frumoasă limbă europeană. Printe cei care azi trăiesc sub vraja limbii engleze sau a altor limbi „moderne”, eu par o ciudățenie. Și trebuie să recunosc, începutul a fost foarte greu, fiindcă, bunăoară, chiar și procurarea manualelor a însemnat, la început, o problemă. Pentru a-mi intensifica studiul și pentru a mă orienta mai bine în sfera limbii, m-am străduit să fac rost și de cît mai multe publicații românești, ceea ce, la fel, a fost anevoios. Mai mult chiar, a fost imposibil să procur ziar românesc, precum la Seghedin nu poate fi prins prin cablu nici un post de televiziune

românească. Numai în treacă amintesc că în România ungurii pot cumpăra fără nici o dificultate publicații în limba lor, iar prin cablu pot fi prinse cel puțin două programe maghiare la televizor.

Mulțumită cunoștințelor și a relațiilor bune cu reprezentanții românilor din Ungaria ajung de pe acum la publicațiile corespunzătoare, necesare.

De un an sînt abonat la săptămînalul Foaia românească. Acum, în martie, am constatat cu bucurie anumite schimbări. Proaspăta adiere de primăvară a înviorat aerul din birourile somnoroase ale redacției, și la un frumos sfîrșit de săptămîină, poștașul mi-a adus

o publicație proaspătă, primenită. Noua conducătoare a promis modificări, prevestind un săptămînal cu primenită pentru întreaga familie, în care fiecare cititor va afla lectură pe plac. Mărirea numărului de pagini încă nu a survenit, în schimb modificările de conținut sînt de pe acum considerabile.

Națiunea trăiește prin limbă! Așadar, trebuie să se asigure condițiile informației în limba maternă, în măsura în care aceasta este pe înțelesul cititorilor, totuși într-un limbaj ales, într-un stil interesant, cu conținut variat, cuprinzînd informații utile. În acest fel, limba maternă devine o limbă vie, accesibilă.

Stilul nou oferă șanse reale. Aș aminti doar cîteva exemple: pagina sportivă este întocmită cu mult profesionalism de Ștefan Crâsta, pe coloanele ei se află știri din lumea sportului, pe care cititorul ro-

mân pînă acum nu le putea afla. Scrierea despre formația 3 Sud Est oferă o imagine atractivă despre muzica ușoară românească la ora actuală. Cu atît mai interesant, cu cît pentru mulți cititori muzica ușoară românească este aproape necunoscută, deși ea este de înalt nivel și de calitate europeană.

Scrierea CE ROMÂNI SÎNTEM NOI? se ocupă cu probleme reale, existente, pe care pînă acum nimeni nu le-a adus în discuție.

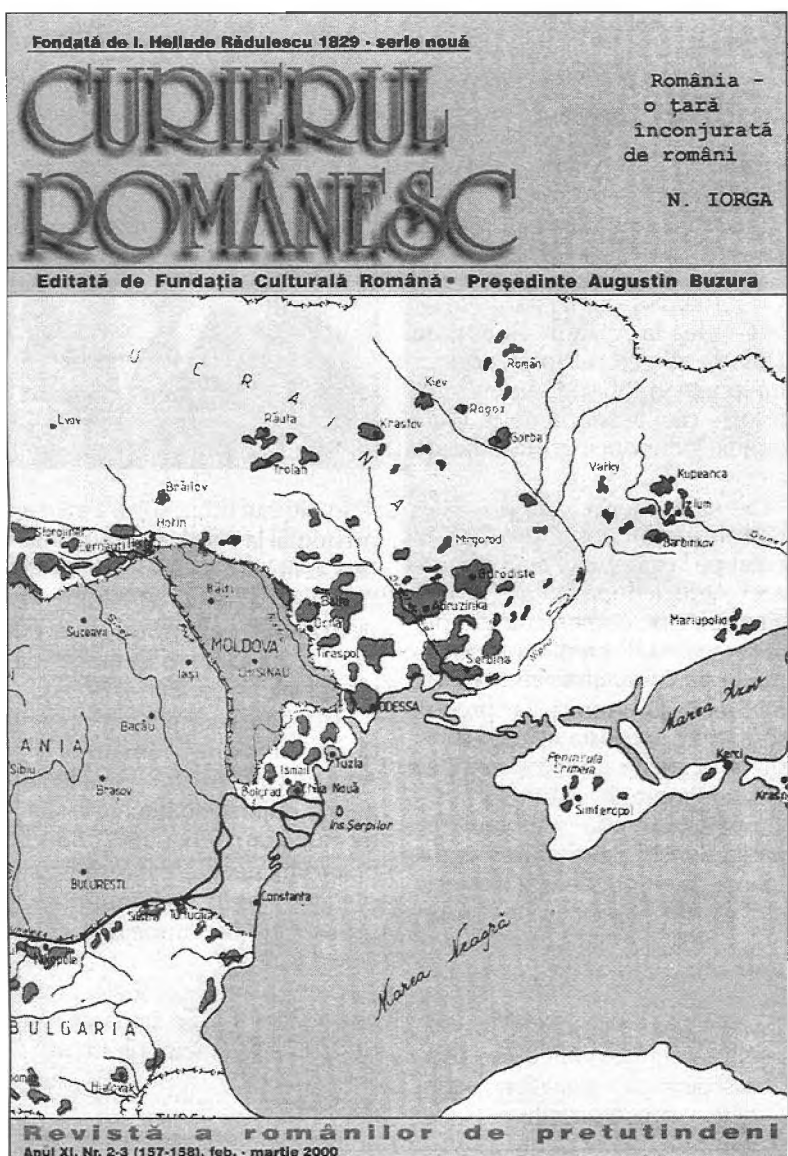
Să schimbi lucruri despre care se credea că nu se pot schimba e o încesare curajoasă, dar perseverența va aduce roadele așteptate.

Trecut sau viitor!? Răspunsul nu lasă îndoieli, la ceea ce doresc sănătate, putere și perseverență.

Hebók István, Seghedin

Posta redacției

CURIERUL ROMÂNESC

Ne-a sosit numărul 2-3 (157-158), pe lunile februarie-martie al CURIERULUI ROMÂNESC, revista editată de Fundația Culturală Română. Și am remarcat imediat un format nou, paginatie îmbogățită, conținut divers. De fapt, această diversitate a conținutului am apreciat-o și până acum, dar se pare că noua titrare și paginatie oferă posibilitatea de includere a câte-unui generic nou (pe lângă cele obișnuite, ca *Actualitate*, *Cultură românească în lume*, *Curierul Dumneavoastră*). În această privință, actualitatea este asigurată, de exemplu, de pagina *Românii de lângă noi*, unde apare un interviu realizat cu Prea Sfinția Sa Sofronie, episcopul românilor ortodocși din Ungaria. Imediat în continuare, sub genericul de *Atlas*, cititorul poate afla secvențe emoționante despre traiul românilor din sudul Dunării. *Anul Eminescu - 2000* prezintă un articol despre EMINESCU - un inițiat în lumea muzicii. Cu titlul *Eminescu - 150*, Ion C. Rogojanu publică un episod mai puțin cunoscut legat de tangențele muzicale eminesciene. Scrierea este inspirată de o expoziție memorială de la Biblioteca Academiei Române. *Dosarele istoriei* publică litografii mai puțin cunoscute, *Despre Ruși și Moldo-Valahi în secolul XIX*.

Cele evidențiate mai sus au doar menirea să atragă atenția asupra numărului în discuție, apreciind că răsfoirea revistei este utilă și atractivă pentru toată lumea.

Stagiune milenară la Giula

Teatrul Cetății din Giula începe sezonul festiv, milenar, la 30 iunie, cu o defilare, urmată de o gală spectaculoasă pe estrada de pe lacul cetății. În continuare, spectacolele stagiunii vor avea loc alternativ, atât pe această scenă de pe lac, cât și în incinta cetății, în curtea interioară. Un spectacol folcloric extraordinar va fi consacrat mileneului, în seara de 2 iulie, urmat de comedia *Himnusz*, de Schwajda. O altă comedie, *Bătălia de la Chioggia*, de Goldoni, va putea fi văzută în curtea cetății în serile de 10-11 iulie. Pentru iubitorii spectacolelor muzicale, Teatrul Cetății va pregăti Ștefan, regele, cunoscută operă rock, în realizarea actorilor de la Teatrul Național. Opera Maghiară de Stat din Cluj va aduce pe scena giulană opera *Bători Măria* de Erkel și *Nabucco* de Verdi (în serile de 22 și 24 iulie). În seara de 21 iulie se va ține pentru a IX-a oară Festivalul jazzului maghiar. În fine, spectacolele muzicale se vor încheia cu o gală de operetă, prezentă două seri la rând, în 4 și 5 august. Pentru copii, Teatrul din Bichișciaba pregătește musicalul *Cenușăreasa*.

În afară de cele de mai sus, stagiunea mai cuprinde recital de poezie, seară de folclor, expoziție de costume de epocă. De cel mai mare interes se bucură însă încă de pe acum o nouă realizare a regizoarei Beatrice Bleonț, care în acest an va pune în scenă *Romeo și Julieta* de Shakespeare. Tragedia poate fi văzută în serile de 8-12 august.

Dis-de-dimi-neată

Într-o fîntînă săpată în sus
într-un nor de marmură
privești îndelung ca-n ochiul
unui copil.

Jos
părul negru ca o iarbă arsă.
Pămîntul ca un animal ce năpîrleşte
în somn.
În somn bălțește galbenă
și lumina.

Întoarce-te acasă.
Chiar dacă știi:
acasă-i aici.
E acolo.
E sus.
E jos.

Întoarce-te.

Dispariție

Deodată se făcu nevăzută
cu toate că avea o biografie bogată.

Eu sînt biograful
seiful etanș în care s-a ascuns.

Developez în obscuritate
fapte mărunte -

cum cineva îl iubea
într-adevăr inocent

confirm că întineri înaintea femeii
ca după o amnezie.

Geneză

La malul negru al apei șezu
cu chipul în palme, cu ochii deschiși,
cu genunchii răniți. Nu vorbea
deși cuvintele sale respirau parcă
pe suprafața apei
în cercuri răsfrînte.

O pasăre nu zbura, aerul
încrămășat
picurat de lumini reci și mărunte din
cer.

Totul era un mal negru.
Vai întreg pămîntul era
un mal negru.
Întreg universul
tăcut, mocnit, sfîrșind
stătea negru

în propriul său trup
ca într-o ceară.

Oră

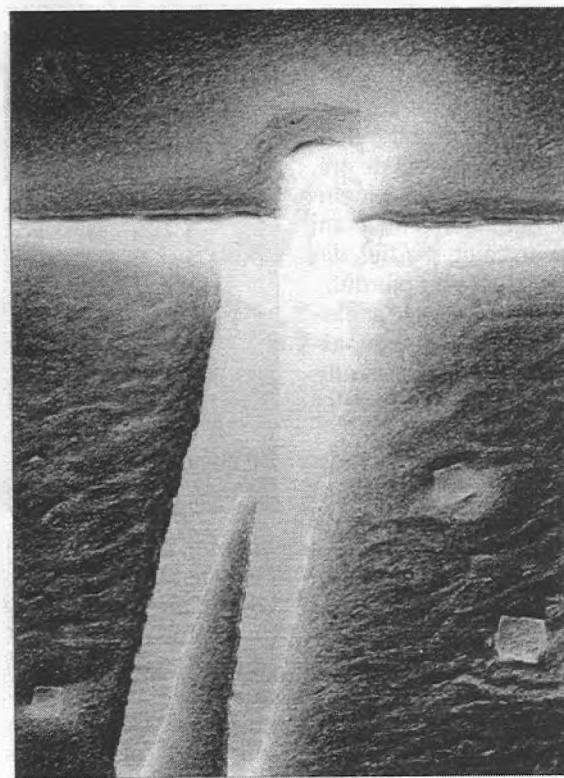
După un timp te întorci
și găsești totul schimbat.
Unele s-au veștejit precum lămîița
din ulcica de lut de pe masă.
Altele au dat colț.
Specii încă incerte.

Numai el poemul de atunci
stă neatins.

Locul unui foc stins
e mai rece decât orice
s-ar putea măsura
cu orice.

Vasile Dan

PIELEA POETULUI

editura MIRADOR

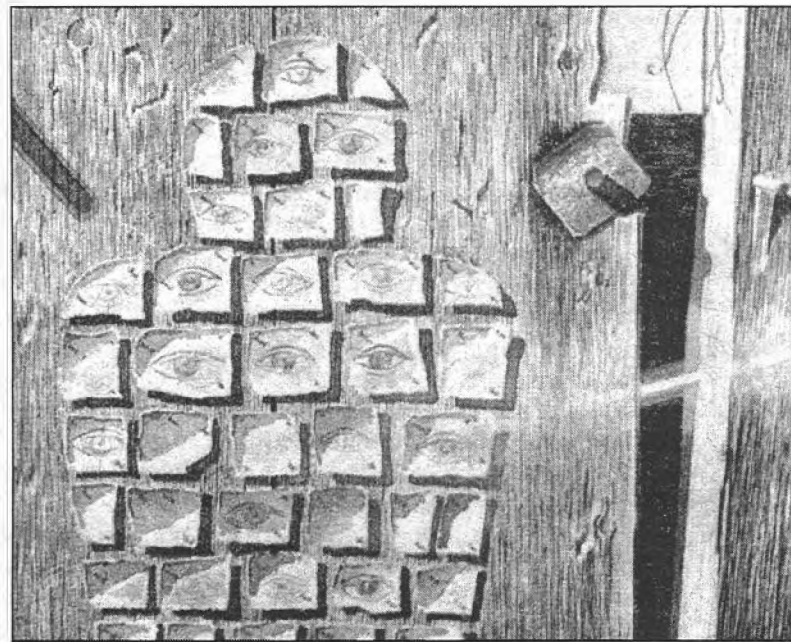
„Picături reci din lumină,,

De la poetul arădean Vasile Dan am primit un cadou - o carte frumoasă, legată în „pielea poetului”. De atunci o port la mine, iar poemele sale pot auzi cum îmi bate inima, iar la fel, eu simt cum respiră poetul. Căci poetul, chiar dacă ar vrea, nici atunci nu și-ar putea abandona pielea, în care s-a născut. Pielea omului e unică personală, iar acolo, sub piele, nu poate pătrunde nimeni, doar dragoste, iubirea și durerea.

Poetul își simte pielea vie. Pielea poetului, pipăie și simte adevărul, lumina, întunericul, nevăzutul, „litera albă” și cartea care „începe cu sfîrșitul”, iar unghia de pe deget „e o peniță de argint înmuiată în cerneală roșie”. Așa este un poet: mîndru, tandru, care se „îndreaptă spre propriul său trup...” și îi ard rîndurile ca o „flacără verde” - prin „configurația secretă a stelelor”.

Și astfel, pas cu pas, îi cuceresc poeziile. Cuvîntul lui este adevărul poetului - adevăr cu gesturi omenești, adînc intelectuale, cu concluzia că: „rănilor există în întunericul trupului”. Poetul cunoaște rezonanțele trupului său „își cunoaște fiecare fir de păr de pe creștel”. Lirica lui Vasile Dan e convingătoare prin expresivitatea ei, poemele se bucură de o ironie ascuțită și totul e bine așezat: literele, cuvintele, ritmul poetic. Totul este scaldat în „picături reci din lumină”. Așa este el, poetul. Vasile Dan se plimbă, se retrage, se bucură, suferă de dureri sufletești și trupesti... Călătorește în China și se plimbă acolo ca în Arad sau oriunde în lume. La fel îi bate inima „acolo sus, și jos”. Și se întoarce acasă, fiindcă știe că „acasă-i aici”. Adevăruri adînci sînt completate și cu ilustrațiile colorate de Onisim Colta, care cu pensulă fină, înmuiată și scaldată în orizontul lumii „luminate, încearcă să rămînă în pielea lui.”

Șt. Oroian

17 APRILIE – 23 APRILIE

Programul M1 Az M1 műsora

Programul RTL Klub RTL Klub műsora

ROMÂNIA 1

Április 17. hétfő

5.42 Hajnali gondolatok 5.45 Agrárvilág 6.00 Naprakész 8.30 A bestia (brazil sorozat) 9.00 Csak ma! 9.20 Menekülés az arany földjéről (sorozat) 10.30 Mindent a szerelemért (brazil sorozat) 12.00 Hírmagazin 13.00 Cigány Magazin 13.25 Domovina (szlovák nyelvű nemzetiségi magazin) 13.58 Hírek 14.00 A Guldenburgok öröksége (NSZK-sorozat) 14.45 Klip plusz 15.05 TS – Bajnokok Ligája magazin 15.58 Hírek 16.00 Magyar Ház 16.30 „...amikor a keresztre tekintünk...” 16.45 Maradj velünk! 17.00 Úton 17.35 Szentföldi szent helyek üzenete 18.00 Híradó hatkor 18.55 Alaphangok 19.00 Telemázi 19.30 Híradó este 20.00 112 (bűnügyi magazin) 20.35 A bolygó neve: Föld (amerikai sci-fi sorozat) 21.25 Kettesben 22.00 Híradó 22.10 Aktuális 22.30 Alaphangok 22.35 Fogadóóra 23.05 Hihető hazugságok (angol film).

Április 18. kedd

5. 42 Hajnali gondolatok 5.45 Agrárvilág 6.00 Naprakész (információs műsor) 8.30 A bestia (brazil sorozat) 9.00 Csak ma! 9.20 Menekülés az arany földjéről (sorozat) 10.30 Mindent a szerelemért (brazil sorozat) 12.00 Hírmagazin 13.00 Nemzetiségi magazinok 13.58 Hírek 14.00 Kakuk Marci (magyar film) 15.40 Klip plusz 15.58 Hírek 16.00 Ökoviúzó 16.30 Zöldpont 17.00 Hon-lap 17.30 Katolikus krónika 18.00 Híradó 18.55 Alaphangok 19.00 Lendületben 19.30 Híradó 20.00 Kisváros (magyar sorozat) 21.00 Panoráma 21.30 MMM 22.00 Híradó 22.10 Aktuális 22.30 Alaphangok 22.35 Pesty Fekete Doboz 23.05 TS.

Április 19. szerda

5.42 Hajnali gondolatok 5.45 Agrárvilág 6.00 Naprakész 8.30 A bestia (brazil sorozat) 9.00 Csak ma! 9.20 Menekülés az arany földjéről (sorozat) 10.30 Mindent a szerelemért (brazil sorozat) 12.00 Híradó 13.00 Hrvatska krónika 13.30 Ecranul nostru (román nyelvű nemzetiségi magazin) 13.58 Hírek 14.00 Szerelmi álmok (magyar film) 15.35 A magyar film múltja és jövője 15.58 Hírek 16.00 Einblícke 16.30 „Mily kedves a Te hajlékod...” 17.00 Az én olimpiám... 18.00 Híradó hatkor 18.55 Alaphangok 19.00 Koffer 19.30 Híradó 20.00 Nem jögerős 20.30 TS 22.40 Híradó este 22.50 Aktuális 23.10 Alaphangok 23.15 Magyar Szalon 23.45 TS.

Április 20. csütörtök

5.42 Hajnali gondolatok 5.45 Agrárvilág 6.00 Naprakész (információs műsor) 8.30 A bestia (brazil sorozat) 9.00 Csak ma! 9.20 Menekülés az arany földjéről (sorozat) 10.30 Mindent a szerelemért (brazil sorozat) 12.00 Híradó 13.00 Együtt 13.58 Hírek 14.00 A fiú, aki sohasem aludt (francia film) 15.30 Duna-sors 15.58 Hírek 16.00 Kisokos 16.30 Keresztút 17.00 Háló 17.25 Unokáink is látni fogják... 18.00 Híradó 18.55 Alaphangok 19.00 Irány Sydney! 19.30 Híradó 20.00 Millenniumi mesék 20.30 Mai Krisztusok 21.00 Családi kör 22.00 Híradó 22.10 Aktuális 22.30 Alaphangok 22.35 Rajongó 23.05 Twin Peaks (amerikai sorozat).

Április 21. péntek

5.42 Hajnali gondolatok 5.45 Agrárvilág 6.00 Naprakész 8.30 A bestia 9.00 Csak ma! 9.20 Menekülés az arany földjéről (sorozat) 10.30 Mindent a szerelemért (brazil sorozat) 12.00 Híradó 13.00 Közeti magazinok 13.58 Hírek 13.55 A Guldenburgok öröksége 14.40 A levegőőceán titkai 14.30 TS 15.45 Klip plusz 15.58 Hírek 16.00 Kapás van! 16.30 Lőerő 16.55 Közeti híradók 17.05 TS 19.30 Híradó 20.00 Názáreti Mária (francia-marokkói film) 21.55 Híradó este 22.05 Aktuális 22.30 Ugye, kicsit ismerős? 23.00 Passió.

Április 22. szombat

5.45 Agrárvilág 6.00 Aranyfűst 8.00 Jó reggelt adj, Istenem! 8.10 Zanzibár 9.30 Jövő-menő 10.00 Szombati mozaik 10.05 Hol-mi? 10.30 Évgyűrűk 11.00 Ablak 12.00 Hírek 12.05 Bravo TV. 13.05 Évszakok – Tavasz 13.25 Delta 13.55 TS 15.10 Századunk 15.35 1100 év Európa közepén 16.00 Beszéljünk a jövőnkéről 16.20 Trend 16.50 TS. 19.00 Lottóshow 19.20 Alaphangok 19.30 Híradó 20.00 Bruhaha 21.00 Három férfi, egy mőzeskosár (francia film) 22.45 Alaphangok 22.55 R-Go-koncert.

Április 23. vasárnap

6.00 Gazdatévé 6.30 Naprakész 7.20 „Így szól az Úr!” 7.30 Főtér 9.00 Kofikó (izraeli sorozat) 10.00 Húsvétvasárnapi református istentisztelet 11.00 „Ezt cselekedjétek az én emlékezetemre! 12.00 Kapcsoljuk Rómát! 12.35 A jövő Magyarországa 13.00 Szerencsepercek 13.30 Nekem ne lenne hazám? 13.50 TS 16.05 Bűvös hatos 17.05 Garfield kilenc élete 17.55 TS 19.00 A Hét 20.00 Röggtől! 21.00 Show-bájlány 22.00 IQ Casino 23.00 Távolság a tébolyult tömegről (angol film).

6.30 Reggeli (információs magazin) 9.00 Recept Klub 9.10 Barátok közt (sor., ism.) 9.40 A farm, ahol élünk (amerikai sorozat, ism.) 10.35 Top Shop 11.30 Delelő 12.50 Mire gondolkod? 13.00 Hírek 13.30 Kavalkád 13.40 Celeste (argentin sor.) 14.30 Helene és a fiúk (fr. sor.) 15.00 A farm, ahol élünk (am. sor.) 15.55 Esmeralda (mexikói sor.) 16.35 Mire gondolkod? 16.45 Tiltott szerelem (venezuelai sor.) 17.30 Mire gondolkod? 17.40 Senora (mexikói sor.) 18.30 Híradó 18.50 Fókusz 19.20 Üzenet 19.25 Barátok közt (magyar sorozat) 19.55 Batman (amerikai fantáziafilm) 22.10 Autómánia 22.40 Este (hírműsor) 23.00 Ragyogás a fűben (amerikai film) 1.10 Fókusz 1.35 Divatklip.

6.30 Reggeli (információs magazin) 9.00 Recept Klub 9.10 Barátok közt (sor., ism.) 9.40 A farm, ahol élünk (amerikai sorozat, ism.) 10.35 Top Shop 11.30 Delelő 12.50 Mire gondolkod? 13.00 Hírek 13.30 Kavalkád 13.40 Celeste (argentin sor.) 14.30 Helene és a fiúk (fr. sor.) 15.00 A farm, ahol élünk (am. sor.) 15.55 Esmeralda (mexikói sor.) 16.35 Mire gondolkod? 16.45 Tiltott szerelem (venezuelai sor.) 17.30 Mire gondolkod? 17.40 Senora (mexikói sor.) 18.30 Híradó 18.50 Fókusz 19.20 Üzenet 19.25 Barátok közt (magyar sorozat) 19.50 Csíri 20.50 Legyen ön is milliomos! (vetélkedő) 21.40 Tomboló öklöl (amerikai karatefilm) 23.30 Este (hírműsor) 23.50 Neve: Senki (am. sor.) 0.40 Fókusz (ism.) 1.05 Divatklip.

6.30 Reggeli (információs magazin) 9.00 Recept Klub 9.10 Barátok közt (sor., ism.) 9.40 A farm, ahol élünk (amerikai sorozat, ism.) 10.35 Top Shop 11.30 Delelő 12.50 Mire gondolkod? 13.00 Hírek 13.30 Kavalkád 13.40 Celeste (argentin sor.) 14.30 Helene és a fiúk (fr. sor.) 15.00 A farm, ahol élünk (am. sor.) 15.55 Esmeralda (mexikói sor.) 16.35 Mire gondolkod? 16.45 Tiltott szerelem (venezuelai sor.) 17.30 Mire gondolkod? 17.40 Senora (mexikói sor.) 18.30 Híradó 18.50 Fókusz 19.20 Üzenet 19.25 Barátok közt (magyar sorozat) 19.55 Harmadik műszak (amerikai sor.) 20.45 Legyen ön is milliomos! (vetélkedő) 21.30 Válsághelyzet (német thriller) 23.10 Este (hírműsor) 23.30 Pont hu 24.05 Antenna 0.30 Fókusz (ism.) 0.55 Divatklip.

6.30 Reggeli (információs magazin) 9.00 Recept Klub 9.10 Barátok közt (sor., ism.) 9.40 A farm, ahol élünk (amerikai sorozat, ism.) 10.35 Top Shop 11.30 Delelő 12.50 Mire gondolkod? 13.00 Hírek 13.30 Kavalkád 13.40 Celeste (argentin sor.) 14.30 Helene és a fiúk (fr. sor.) 15.00 A farm, ahol élünk (am. sor.) 15.55 Esmeralda (mexikói sor.) 16.35 Mire gondolkod? 16.45 Tiltott szerelem (venezuelai sor.) 17.30 Mire gondolkod? 17.40 Senora (mexikói sor.) 18.30 Híradó 18.50 Fókusz 19.20 Üzenet 19.25 Barátok közt (magyar sorozat) 19.55 Dennis, a komisz ismét pimasz (amerikai vígjáték) 21.15 Az elpusztíthatatlan (amerikai kalandfilm) 22.55 Este (hírműsor) 23.15 Kieheze (amerikai horrorsorozat) 23.45 Vágyak háza (am. erotikus sor.) 0.10 Fókusz (ism.) 0.35 Divatklip.

6.30 Reggeli (információs magazin) 9.00 Recept Klub 9.10 Barátok közt (sor., ism.) 9.40 A farm, ahol élünk (amerikai sorozat, ism.) 10.35 Top Shop 11.30 Delelő 12.50 Mire gondolkod? 13.00 Hírek 13.30 Kavalkád 13.35 Celeste (argentin sor.) 14.30 Helene és a fiúk (fr. sor.) 15.00 A farm, ahol élünk (am. sor.) 15.55 Esmeralda (mexikói sor.) 16.35 Mire gondolkod? 16.45 Tiltott szerelem (venezuelai sor.) 17.30 Mire gondolkod? 17.40 Senora (mexikói sor.) 18.30 Híradó 18.50 Fókusz 19.20 Üzenet 19.25 Barátok közt (magyar sorozat) 19.55 Michael (amerikai vígjáték) 21.45 Igaz történetek: Tente baba, tente (amerikai film) 23.20 Este (hírműsor) 23.40 Fekete vipera (angol vígjátéksorozat) 0.10 Fókusz (ism.) 0.35 Divatklip.

6.30 Ünneptár 7.00 Kölyökklub 10.50 Csörre töltve 11.25 Mire gondolkod? 11.30 Ausztrál expressz (ausztrál sor.) 12.25 Autómánia (ism.) 12.50 Mire gondolkod? 13.00 Hírek 13.10 Pepsi Music Chart 14.10 Kalandos nyár (francia sor.) 15.00 Mi van, doki? (amerikai vígjáték) 16.45 Kung-fu (amerikai sor.) 17.35 Robin Hood legújabb kalandjai (amerikai kalandfilmsor.) 18.30 Híradó 18.50 Fókusz plusz 19.08 Üzenet 19.10 Senora (mexikói sor.) 20.00 Kész átverés show 21.20 Az örömapa (amerikai vígjáték) 23.15 Híradó 23.30 Egy életen át (amerikai zenés film) 0.25 Fókusz plusz (ism.) 0.45 Divatklip.

6.30 Őkori harcosok (amerikai ismeretterjesztő-sor.) 7.00 Kölyökklub 10.00 Papyrus (fr. rajzfilm) 10.50 Csörre töltve 11.25 A mágusok (ausztrál-lengyel sor.) 11.50 Mire gondolkod? 11.55 Rejtett világok (angol természetfilm) 12.55 Mire gondolkod? 13.00 Hírek 13.10 A csodakutya (amerikai kalandfilm) 14.55 Pensacola – A név kötelez (amerikai sor.) 15.50 Acapulco akciósorozat (amerikai sorozat) 16.40 Hazárd megye lordjai (amerikai sorozat) 17.35 A bohóc (német sor.) 18.30 Híradó 18.50 Akták 19.08 Üzenet 19.10 Senora (mexikói sor.) 20.00 Szuperzsaru (olasz vígjáték) 21.40 Heti Hetes 22.40 Híradó 22.55 Országház 23.25 Rejtett világok (angol természetfilm, ism.) 0.20 Akták (ism.) 0.40 Divatklip.

11.00 Surprize, surprize... 13.00 Jurnal 13.15 TVR Craiova 14.00 Pro Patria 15.00 Emisiune în limba maghiară 16.30 Agenția de plasare 17.00 Corect! Prezintă Cosmin Ionescu 17.05 Serial. Orice e posibil 17.45 Serial. 18.00 Avangremieră 18.05 Avangremieră 18.10 Serial. Sunset Beach 19.00 Jurnal 19.55 Serial. Justiție militară 20.45 Cu ochii 'n patru 21.25 Jurnal Cațavencu 21.40 Cazuri ciudate 22.30 Jurnalul de noapte 22.45 Recurs la morală.

6.00 Matinal național 8.00 TVR Iași 9.00 Serial 9.30 Puncte cardinale 9.50 Drumul spre Europa 10.00 TVR Cluj-Napoca 11.05 Serial 11.55 TVR Timișoara 13.00 Jurnal 13.15 Ciber-Fan. Lumea PC-ului 13.30 Repere sacre 14.00 Oameni ca noi 14.30 Conviețuiri 15.00 Emisiune în limba maghiară 16.00 Dor 16.40 Medicina pentru toți 17.10 Corect! 17.20 Serial. 17.45 Serial. 18.10 Avangremieră. Știri 18.15 Serial. Sunset Beach 19.00 Jurnal 19.55 Telecinemateca. Încelați de toți 21.50 Jurnalul Cațavencu 22.05 Nu trageți! 22.20 Jurnalul de noapte 22.30 A-Facerea.

6.00 Matinal național 8.05 TVR Iași 9.00 Serial 9.25 Agenția de plasare 10.05 TVR Cluj-Napoca 10.55 Teatrul Național de Televiziune prezintă: Căsătorie imposibilă 12.15 TVR Timișoara 13.00 Jurnal 13.15 Ciber-Fan 13.30 Telecinemateca 15.20 Magazinul muzicii populare 16.30 Impas în doi 17.10 Corect 17.20 Serial. Orice e posibil 17.45 Serial. 18.10 Avangremieră 18.15 Serial. Sunset Beach 19.00 Jurnal 19.55 Film. Bani care ucid 21.30 Jurnal Cațavencu 21.45 In flagrant 22.20 Jurnalul de noapte 22.35 Lumea dansului 23.35 Cafe Corso.

6.00 Matinal național 8.05 TVR Iași 9.00 Serial. 9.25 Impas în doi 10.00 TVR Cluj-Napoca 11.00 Tezaur folcloric 12.00 TVR Timișoara 13.00 Jurnal 13.15 Ciber-Fan 13.30 Destinul unei națiuni 14.00 Conviețuiri 15.00 Scena 15.30 Librăria pe roți 16.00 Obiectiv Europa 16.30 Casa mea 17.10 Corect! 17.45 Serial. 17.30 Serial. 18.00 Jurnal 18.10 Serial. Sunset Beach 19.00 Jurnal 19.55 Teatrul Național de Televiziune prezintă: Căsătorie imposibilă 20.55 Fotbal: Leeds United – Galatasaray Istanbul 22.55 Jurnalul de noapte 23.10 Rock la miezul nopții.

6.00 Matinal Național 8.00 TVR Iași 9.00 Serial. 9.25 Casa mea 9.55 TVR Cluj-Napoca 11.05 Fotbal 12.00 TVR Timișoara 13.00 Jurnal 13.15 Ciber-Fan 13.30 Tribuna partidelor parlamentare 14.00 Emisiune în limba germană 15.00 Fotbal 17.10 Corect! 17.20 Pentru Dv., Doamnă! 18.10 Avangremieră 18.15 Serial. Sunset Beach 19.00 Jurnal 19.55 Ploaia de stele 21.25 Jurnal Cațavencu 21.40 Culise 22.25 Jurnalul de noapte 22.40 Film. Spațiu virtual.

6.00 Fotbal 6.25 Serial. 7.10 Serial 8.10 Disney prezintă 8.35 Desene animate 9.00 Vă place filmul? 9.30 Art-Mania 10.15 Garantat 11.15 Muzică 13.00 Lumea și noi 12.30 Arca... Marinei 14.30 Auto Club 14.55 Fotbal 17.00 Teleenciclopedia 18.00 Pereche potrivită 18.30 Serial 19.00 Jurnal 19.30 Surprize, surprize 21.30 Serial. Niciodată nu e prea târziu! 22.20 Jurnal 22.25 Săptămîna sportivă 22.50 Universul credinței.

6.00 Ceasul deșteptător 7.00 Universul credinței 8.00 Desene animate. Ursulețul Winnie 8.30 Kiki Riki Miki. Magazin pentru copii 9.00 Viața satului 11.30 Tezaur folcloric 12.20 De luni pînă duminică 13.00 Tele Bingo național 16.00 Serial. 16.55 Spectacolul lumii văzut de Ioan Grigorescu 17.25 Trupa de șoc 18.00 Festivalul Internațional de Modă 18.30 Perechea potrivită! 19.00 Jurnal 19.30 Duminica sportivă 19.40 Film. Golful francezului 21.50 Zodia VIP 22.50 Jurnal de noapte 22.55 Pe față.

ÎN LIMBA MATERNĂ – emisiune radiofonică în limba română

17 APRILIE, LUNI (redactor: Petru Cîmpian)
10.30 Introducere, cuprins 10.35 Știri și informații, date meteo 10.45 Evenimente calendaristice 10.50 Interviu, reportaje din viața românilor din Ungaria 11.00 Montaj de muzică populară – redactor: Gelu Stan din Timișoara 11.30 Buletin informativ, date meteo 11.40 Interviu, reportaje din viața românilor din Ungaria 11.55 Încheiere.

18 APRILIE, MARȚI (redactor: Adam Bauer)
10.30 Introducere, cuprins 10.35 Știri și informații, date meteo 10.40 Evenimente calendaristice 10.45 Interviu, reportaje din viața românilor din Ungaria 10.30 Buletin informativ, date meteo 10.45 Engleza pe înțelesul tuturor – curs de limbă engleză 11.55 Știrile zilei pe scurt, încheiere.

19 APRILIE, MIERCURI (redactor: Iulia Kaupert)
10.30 Introducere, cuprins 10.35 Știri și informații, date meteo 10.45 Evenimente calendaristice 10.50 Interviu, reportaje din viața românilor din Ungaria 11.30 Buletin de știri, date meteo 11.40 Sport – rubrica lui Adam Bauer 11.53 Avangremiera „Ecranul nostru” 11.55 Știrile zilei pe scurt, încheiere.

20 APRILIE, JOI (redactor: Anamaria Brad)
10.30 Introducere, cuprins 10.35 Știri și informații, date meteo 10.45 Evenimente calendaristice 11.00 „Oameni care au fost...” – literatură, muzică, artă” – serialul Elenei Munteanu 11.30 Buletin de știri, date meteo 11.45 Nota săptămîinii de Edda Illyés 11.55 Știrile zilei pe scurt, încheiere.

21 APRILIE, VINERI (redactor: Adam Bauer)
10.30 Introducere, cuprins 10.35 Știri și informații, date meteo 10.45 Evenimente calendaristice 11.50 Ce s-a mai întîmplat la Liceul Bălcescu din Giula? – relatează Edit Bordaș 11.55 Revista presei „Foaia românească” 11.00 Magazinul vîrșnicilor 11.30 Buletin de știri, date meteo 11.40 Actualități la românii din Banatul Sîrbesc – relatează Cornel Mata din Virșeș 11.50 Știri și curiozități din România – relatează Simona Pele din Timișoara 11.55 Știrile zilei pe scurt, încheiere.

22 APRILIE, SÎMBĂȚĂ (redactor: Petru Cîmpian)
14.30 Introducere, cuprins, evenimente calendaristice 14.40 Programul bisericilor ortodoxe și al adunărilor baptiste 14.45 Avangremiera „Ecranul nostru” 14.50 Recomandări culturale 15.00 Party Time – magazin de muzică ușoară 15.30 Interviu, reportaje din viața românilor din Ungaria 15.58 Încheiere.

23 APRILIE, DUMINICĂ (redactor: Petru Cîmpian)
14.30 Introducere, cuprins, evenimente calendaristice 14.40–15.30 Retrospectiva săptămîinii (spicui din interviurile și reportajele difuzate pe parcursul săptămîinii) 15.30 Emisiune religioasă baptistă 15.55 Încheiere.

(Nu răspundem pentru eventualele modificări în programele radio!)

În fiecare seară, între orele 19.00–19.30 se prezintă emisiunea românească, difuzată pe țară. Sumarul acesteia este compus din actualitățile zilei și reportaje, interviuri din viața comunității noastre, respectiv relatări din viața școlilor românești.

Emisiunea de seară, difuzată pe țară, pe lângă frecvențele de 66,29 MHz și 66,14 MHz, poate fi ascultată și pe undele occidentale, pe frecvențele locale ale studiourilor regionale.

Radio Calypso, Budapesta 873 kHz, Radio Debrețin 91,4 MHz, Radio Seghedin 93,1 MHz

Ecranul nostru

19 martie 2000 (MTV1 ora 13.25)
Reluare: 23 aprilie 2000 (MTV2 ora 6.25)

Conținutul prevăzut al programului din săptămîna viitoare:

Televiziunea Maghiară a încheiat contract cu toate reprezentanțele pe țară ale naționalităților din Ungaria. Sînt speranțe că în viitorul apropiat emisiunile românești vor fi difuzate la o oră mai accesibilă. Despre acestea vom informa telespectatorii la începutul celor 25 de minute. Vom continua cu cîteva păreri adunate în legătură cu ecoul din Ungaria al afirmațiilor Prea Sfințitului Episcop Sofronie, referitoare la situația românilor din Ungaria. Teatrul de Stat din Arad nu demult a prezentat o piesă pentru copiii din Micherechi și Giula. Despre acest spectacol în limba română vom relata la sfîrșitul emisiunii.

Realizator: Aurel Becan

FM 92,1 MHz STEREO RADIO VOCEA EVANGHELIEI ORADEA

3700 Oradea Str. Cuza Vodă nr. 85.
Tel. 59-430552, Fax.: 59-427372 e-mail: inbox@rve.net

– muzică – știri locale și BBC – emisiuni pentru orice vîrstă

Ascultați RVE non stop și pe Internet la: http://www.rve.net

TRANS WORLD RADIO – ROMÂNIA
(Radio Vocea Evangheliei pentru Europa)
AM 1548 KHz zilnic, ora 21.15–21.45

SW 31 și 49 m

– vineri: 18.30–18.45 – sîmbătă: 18.00–18.45 – duminică: 18.30–18.45

FOTBAL

Opinia publică nu este prea îngrijorată de înfrângerea naționalei la Atena

Se pare că internaționalilor români nu le convin meciurile amicale. Dovada este că pînă ce după partidele disputate pentru finala Campionatului European tricolorii n-au părăsit niciodată terenul lăsîndu-se bătuti, în ultimele două jocuri amicale (cu Israel încă anul trecut) au rămas înfrîți. Pe 30 martie, la Atena, Hagî cu coechipierii săi au luat două goluri, fără să răspundă grecilor cu nici unul. Dar am fi nedrepti cu bătrînul dirijor de joc, dacă l-am învinui pe el pentru nereușită. Hagî a dirijat uneori cu

inspirație, „numai că orchestra n-a fost miercuri seara în formă, cîntînd adesea fals”. – comentează jurnalistul Ovidiu Ioanițoia, pe coloanele revistei ProSport, din 31 martie.

Planurile mărețe se vor putea împlini doar cu un salt calitativ în jocul tricolorilor români

E adevărat: a lipsit din echipă Gică Popescu, Gălcă și Adrian Ilie,

nemaipomenind că băieții lui Ienei s-au întrunit după aproape o jumătate de an, și mulți au venit din diferite cluburi europene la mijlocul unui sezon aglomerat cu meciuri grele. Pînă la Campionatul European mai sînt trei luni, însă dacă nu se va produce un salt calitativ în forma tricolorilor români, e greu de imaginat să aibă speranțe pentru cîștigarea titlului european. Oricum, așteptările opiniei publice române n-au scăzut nimic.

FC Leucușhaz – îndrăgostiții fotbalului

La 1 aprilie 2000, Magyarbányász-Leucușhaz 0-5, la 8 aprilie 2000, Leucușhaz-Pusztaföldvár 5-1. În două meciuri, echipa din Leucușhaz a marcat zece goluri și a primit numai unul. Ce explicație mai trebuie ca să se convingă oricine, că echipa aceasta merită mai multă atenție și ajutor?!

Cu **Szincsák Demeter**, antrenorul echipei, am putut discuta numai după meci, fiindcă a fost foarte ocupat și emoționat în timpul jocului.

– Înainte de competiție mi-ați zis că meciul acesta va fi foarte greu.

– Băieții joacă mult mai emoționați

acasă ca în deplasare, unde sînt mult mai lejeri. Așa s-a întîmplat și în jocul contra chitighăzenilor, cînd am pierdut meciul cu 1-0 acasă, iar la Magyarbányász am cîștigat cu 5-0. Azi băieții au contrazis teoriei mele de pînă acum. Cu un joc eliberat și cu multă atenție am reușit să-i învingem cu 5-1 pe cei din Pusztaföldvár, care e o echipă tare din divizia a III-a.

– V-aș ruga să-mi povestiți ceva despre istoricul echipei.

– În Leucușhaz, oamenii de mult joacă fotbal. Prima echipă s-a alcătuit încă înainte de primul război mondial. Echipa actuală – cu mici schimbări – s-a înființat acum zece ani. La început asociația sportivă a putut fi ajutată mai mult: atunci s-au construit vestiare și cabine, deasupra cabinelor o mică tribună, s-a amenajat un nou teren de joc cu porți noi și atunci s-a îngrădit întreaga arenă, iar jucătorii au fost răsplătiți mai bine ca în zilele de azi. Pe atunci,

ani în șir am fost echipă a diviziei a III-a din județul Bichiș. Acum, din lipsa resurselor necesare, Primăria ne-a putut ajuta numai cu 280 000 de forinți. În afară de asta, Primăria ne mai ajută cîteodată, asigurînd transportarea echipei și întreținerea terenului, ceea ce e bine mai ales pentru suporterii: așa cel puțin se adună vreo 150 la fiecare joc de-acasă... Băieții sînt atît de însuflețiți, încît și ei au adunat 90.000 forinți din buzunarele proprii.

– Ce planuri de viitor aveți?

– În echipă sînt mulți jucători mai în vîrstă, iar cei din echipa tînără abia peste 3 ani pot să-i înlocuiască. Deci nu avem posibilitate să „cumpărăm” jucători din altă parte, așa că fotbalistii noștri joacă mai mult din pasiune, decît pentru calificare.

– Să mai zică cineva că în Ungaria se joacă numai pentru bani! Ar fi bine dacă ar citi cît mai mulți despre fotbalistii din Leucușhaz! Text și foto: MIC

Următoarele meciuri de fotbal

15 aprilie (sîmbătă)

Bătania – Szajol	17.00
Vareu – Aletea	16.30
Füzesgyarmat – Micherechi	16.30
Polgár – Jaca	15.30
DEAC – Leta Mare	15.30
Micherechi II – Bcs. MÁV	16.30
Pocsi – Biharmagybajom	15.30

16 aprilie (duminică)

Giula – Kiskőrös	17.00
Chitighaz-Medgyesegyháza II.	17.00
Leucușhaz – Újkígyós	17.00
Sáp – Săcal	15.30

TENIS

În Cupa Davis: România-Ungaria 3-2

Un meci disputat la maximă tensiune, între 2 echipe care au luptat îndrîjit pentru victorie, de la primul pînă la ultimul moment

Miza întîlnirii disputată în Sala Polivalentă din București era barajul pentru Grupa Mondială, întrecere de cel mai înalt nivel al Cupei Davis de tenis. Partida s-a desfășurat la sfîrșitul săptămîinii trecute, și echipa României s-a pregătit de joc ca favorit absolut, tenismenii români (Dinu Pescariu, Andrei Pavel, Gabriel Trifu) plasîndu-se pe locuri mai distinse în topul ATP, decît adversarii lor maghiari (Kisgyörgy Gergely, Sávolt Attila, Köves Gábor). Dar băieții lui Machán Róbert nu s-au comportat respectuos cu adversarii lor mai cunoscuți, n-au ținut cont nici de lista ATP. Astfel s-a întîmplat că după prima zi (sîmbătă, 9 aprilie) selecționata Ungariei a părăsit terenul cu avantajul de 2 la 1. De menționat că la dublu Köves și Sávolt au jucat cu Pescariu și Trifu un maraton de cinci seturi, unde ungurii nu

s-au lăsat bătuti, deși Köves a purtat pe toată durata meciului un bandaj elastic pe glezna piciorului drept. Jucătorul maghiar șchiopăta vizibil chiar și la mers. El a explicat la conferința de presă că a fost accidentat anul trecut, la Wimbledon, dar acum totul e în regulă. Se pare însă că Gábor are un picior mai scurt, lucru care nu l-a împiedicat să joace extraordinar la dublu.

Duminică situația s-a inversat

În a doua zi de joc (10 aprilie), Andrei Pavel a intrat pe teren, pentru meciul de simplu cu Sávolt Attila, cu o misiune infernală pe umeri. Dacă pierdea, atunci și echipa rămînea învinsă. Dar într-un meci ce oferea un joc îndrîjit, Pavel a cîștigat cu 6-4, 1-6, 6-4, 6-2. În lupta imensă, și tenismenul maghiar și-a demonstrat calitățile de clasă mondială, la care dovada este durata luptei de 2 ore și 55 de minute. În timpul meciului, jucătorul maghiar și căpitanul

Machán au protestat în mai multe rînduri împotriva deciziilor incorecte ale arbitrului, dar acestea nu au mai schimbat nimic. Ține de adevăr că la conferința de presă de după meci Pavel a recunoscut că „arbitrii m-au ajutat în 3-4 rînduri”, adăugînd însă că „asta e Cupa Davis. Sînt convins că dacă am fi jucat în Ungaria sau oriunde în altă parte, situația ar fi fost aceeași.”

În jocul decisiv, Dinu Pescariu a știut cum să-l scoată din ritm pe Kisgyörgy Gergely, astfel răsturnînd situația, ducînd România în barajul pentru Grupa Mondială. După meci, jucătorul maghiar de 23 de ani a fost întrebat de unde are atîta forță pentru lovitură, deși este foarte subțire. El a răspuns: „Am încercat să mă îngrăș, însă n-am reușit. Mi-am dat seama că așa sînt și mi-am spus că trebuie să pun mușchi pe mine. Și lovesc tare pentru că nu am altă șansă. Sînt pe locul 324, dar visul meu e să ajung între primii 100 în lume.”

GIMNASTICĂ

Viața și cariera lui Béla Károlyi va fi ecranizată

Béla Károlyi, faimosul antrenor de gimnastică din România, se află din nou acasă. În România se bucură de aceeași popularitate ca și în epoca sa de aur, cînd a condus naționala feminină la

Márta Károlyi aveau atunci 39 de ani, singura lor avere erau 360 de dolari și treningurile în care erau îmbrăcați. Antrenorul vestit a fost nevoit să lucreze o bună vreme ca docher într-un port, dar

Béla Károlyi și Nadia Comăneci

cele mai înalte culmi. Károlyi este cel care a descoperit-o pe Nadia Comăneci pentru gimnastica română. De numele lui se leagă nenumărate medalii, cîștigate la campionate europene și mondiale, dar nu-i lipsesc din palmares nici cele aduse de la olimpiade. Antrenorul de origine maghiară s-a expatriat în 1981. Béla și

după doi ani de ședere în SUA, a dat americanilor primul campion olimpic. Azi cetățean american, cu o viață aventuroasă în spate, întreținîndu-se la el acasă, este suprasolicitat de presa românească și așteaptă ecranizarea vieții sale, într-un film realizat în coproducție SUA, Luxemburg, Ungaria și România.

Cum a descoperit-o pe Nadia Comăneci

Într-o emisiune de la ProTV era întrebat, cum a descoperit-o pe Nadia Comăneci. Károlyi a povestit cu cea mai mare plăcere despre această amintire, probabil de neuitat și pentru dînsul. „Eram la Onești. Colindam toate școlile în căutare de fetițe talentate. Mă uitam la ele cum se joacă prin curtea școlii și pe cea care o vedeam mai dibace, o puneam să vină cu părinții, seara, la sală. Cu Nadia a fost așa: într-o dimineață mi-am pornit din nou căutările. În curtea din fața unei școli, două fete făceau roata țigănească de mama focului. N-am apu-

cat să mă dezmeticesc că au și intrat la clasă, ca furnicile pentru că se terminase recreația. Eram disperat că le pierdusem. Am intrat la școală și am întrebat din clasă în clasă, cine a făcut roata țigănească. În sfîrșit, la ultima încăpere au ridicat mîna două fete care aveau părul strîns în coadă de cal. Una se numea Nadia Comăneci și cealaltă Viorica Dumitru. Totul s-a întîmplat în 1968” își amintește Károlyi despre fetița care și atunci „parcă avea un mister în jurul ei.”

Pagină realizată de Ștefan Crâsta

Ultimele rezultate ale echipelor de fotbal din localitățile noastre

Campionat național, divizia II.

Borsod Volán-Giula 2-2

Campionat național, divizia III.

Hajós-Bătania 4-1

Campionat județean, Bichiș, divizia I.

Aletea-Szarvas 0-2 Micherechi-Tótkomlós 6-4

Campionat județean, Bihor, divizia I.

Blandy-Jaca 4-3 Fülöp-Leta Mare 1-3

Campionat județean, Bichiș, divizia III.

Gerla-Chitighaz 3-4 Leucușhaz-Pusztaföldvár 5-1
Micherechi II. – Kardos-Örménykút (Jocul nu s-a ținut).

Campionat județean, Bihor, divizia III.

Săcal-Mezősas 6-1 Bihartorda-Pocsi 2-4